

S V E T O V Ý   B E S T S E L L E R

NOBELOVA
CENA

za literatúru
2013

A l i c e   M u n r o o v á

NENÁVIŠŤ, PRIATEĽSTVO, ZVÁDZANIE,
LÁSKA, MANŽELSTVO

Alice Munroová

NENÁVISŤ, PRIATELSTVO,
ZVÁDZANIE, LÁSKA, MANŽELSTVO

Z anglického originálu Alice Munro: Hateship, Friendship,
Courtship, Loveship, Marriage (Vintage Books, New York, 2002)
preložil Vladislav Gális

We acknowledge the support of the Canada Council for
the Arts for this translation.

Redakcia Teodora Chmelová
Jazyková úprava Ján Zaňko

Translation © 2015 by Vladislav Gális

Foto na obálke © www.shutterstock.com

Copyright © 2002 by Vintage

Slovak edition © 2015 by Zelený Kocúr s.r.o. www.zelenykocur.sk

Grafická úprava: Design Amorandi

ISBN 978-80-89761-17-3

OBSAH:

NENÁVIŠŤ, PRIATELSTVO, ZVÁDZANIE, LÁSKA, MANŽELSTVO • 5
PLÁVAJÚCI MOST • 65
RODINNÉ ZARIADENIE • 101
ÚTECHA • 141
PRIHEĽAVA • 183
STĽOPY A TRÁMY • 221
ČO ZOSTANE V PAMÄTI • 257
QUEENIE • 287
A TIE VRABCE Z TOHO TRNIA • 325

S vdakou venujem Sarah Skinnerovej

NENÁVISŤ, PRIATEĽSTVO,
ZVÁDZANIE, LÁSKA,
MANŽELSTVO

Pred rokmi, kým na toľkých vedľajších tratiach prestali chodiť vlaky, vošla do budovy železničnej stanice žena s vysokým pehavým čelom a strapatou šticou červenkastých vlasov a spýtala sa na prepravu nábytku.

Prednosta stanice sa často pokúšal so ženami trochu žartovať, najmä s tými škaredšími, ktoré to podľa neho ocenili.

„Nábytok?“ zdvihol obočie, akoby čosi podobné počul prvý raz. „Hm. No teda. O akom nábytku hovoríme?“

O jedálenskom stole a šiestich stoličkách. O kompletnej spálni, o pohovke, konferenčnom stolíku, príručných stolíkoch, stojacej lampe. Aj o vitríne na porcelán a príborníku.

„Fíha! To je celý dom.“

„Tak by sa to brať nemalo,“ odvetila. „Nie je tam nič z kuchyne a viac než jednu spálňu z toho nezariadite.“

Zuby sa jej zablykli, akoby sa chystali do boja.

„Budete potrebovať nákladné auto,“ povedal.

„Nie. Chcem to poslať vlakom. Na západ, do Saskatchewanu.“

Hovorila s ním hlasno, akoby bol hluchý alebo hlúpy, a trochu podivne vyslovovala. Mala prízvuk. Napadla ju holandčina – do okolia sa sťahovali Holanďania –, ale nebola objemná ako Holanďanky, nemala ich peknú ružovkastú pleť či plavé vlasy. Blížila sa k štyridsiatke, no čo je na tom? Žiadna kráľovná krásy, ani náhodou.

Prešiel na vecný tón.

„Budete potrebovať nákladné auto, aby ste to sem doviezli odtiaľ, kde to máte. A musíme si overiť, či tým mestom v Saskatchewan náš vlak vôbec prechádza. Inak by ste si museli zariadiť, aby po zásielku prišli napríklad do Reginy.“

„Je to Gdynia,“ povedala. „Vlak tadiaľ chodí.“

Zvesil cestovný poriadok v umastenom obale, čo visel na klincoch, a opýtal sa jej, ako sa to píše. Požičala si ceruzku, ktorá tiež visela na špagátiku, a na kúsok papiera z kabelky napísala: *GDYNIA*.

„Z akého jazyka to je?“

Odvetila, že nevie.

Vzal si späť ceruzku a sledoval ňou trať za traťou.

„Je tam veľa miest, kde žijú samí Česi, Maďari alebo Ukrajinci,“ poznamenal. Keď to vyslovil, zišlo mu na um, že k nim možno patrí aj ona. No a čo? Veď nič zlé nepovedal.

„Tu je to, áno, na trati.“

„Áno,“ prikývla. „Chcem to poslať v piatok, je to možné?“

„Poslať to môžeme, no nemôžem vám sľúbiť, v ktorý deň sa to tam dostane,“ odvetil. „Všetko závisí od priorít. Príde si niekto po tie veci?“

„Áno.“

„Je to zmiešaný vlak v piatok, o štrnásť osemnásť. Nákladník si veci vyzdvihne v piatok ráno. Bývate tu v mes-
te?“

Prikývla a napísala mu adresu, Exhibition Road 106.

Domy dostali čísla len nedávno a nevedel si predstaviť, kde presne to je, hoci vedel, kde sa nachádza Exhibition

Road. Keby bola spomenula meno McCauley, možno by ho to väčšmi zaujalo a celé by to aj inak dopadlo. Boli tam nové domy, vybudované po vojne, hoci ich nazývali „vojnové domy“. Usúdil, že je to asi jeden z nich.

„Zaplatíte pri odoslaní,“ oznámil jej.

„Chcem si kúpiť lístok pre seba do toho istého vlaku. Na piatok poobede.“

„Cestujete na to isté miesto?“

„Áno.“

„Týmto vlakom môžete ísť do Toronta, ale potom musíte počkať na Transcontinental, ktorý odchádza o pol hodiny nájst večer. Chcete lôžkový vozeň? V lôžkovom budete mať kôju, v bežnom musíte sedieť.“

Povedala, že bude sedieť.

„V Sudbury počkáte na vlak do Montrealu, ale tam nevystúpíte, len vás odpoja a k montrealskému vlaku pripoja. Potom pôjdete do Port Arthuru a do Kenory. Vystúpíte až v Regine, tam potom chytíte miestny vlak.“

Prikývla, akoby jej mal už konečne predať lístok.

Spomalil a povedal: „Ale nesľúbim vám, že nábytok dorazí do cieľa zároveň s vami, podľa mňa to bude až o deň alebo aj dva neskôr. Všetko závisí od priorít. Príde vás na stanicu niekto čakať?“

„Áno.“

„Dobre. Lebo tá stanica asi za veľa nestojí. Tam nie sú také mestá ako tu. Väčšinou sú dosť prosté.“

Zaplatila osobný lístok z rolky bankoviek, ktoré mala v plátennom vrecku v kabelke. Ako starénka. Aj si spočítala výdavok. No nie, ako počítajú starénky – podržala si mince na dlani a preletela ich očami, ale bolo jasné, že jej neušla ani penny. Potom sa nezdvorilo, bez rozlúčky odvrátila.

„Dovidenia v piatok!“ zavolať za ňou.

V tento teplý septembrový deň mala na sebe dlhý ošúchaný kabát a mocné šnurovacie topánky, aj ponožky.

Práve si nalieval z termosky kávu, keď sa vrátila a zaklopala na bránku.

„Ten nábytok, čo posielam,“ začala, „je v dobrom stave, ako nový. Nechcem, aby sa poškrabal, otlkol alebo inak poškodil. A nechcem, aby napáchol dobytkom.“

„Pozrite,“ odvetil. „Železnica je na prepravu vecí zvyknutá. A rozhodne neprepravujú v tých istých vagónoch nábytok aj ošipané.“

„Ide mi o to, aby sa tam dostal v rovnako dobrom stave, v akom odtiaľto odchádza.“

„No, viete, keď kupujete nábytok, tak stojí v obchode, nie? Zišlo vám niekedy na um, ako sa tam asi dostal? V obchode ho asi nevyrobili, však? Veru nie. Vyrobili ho niekde v nejakej fabrike, do obchodu ho dopravili, a je dosť možné, že vlakom. V takom prípade, to dá rozum, že železnica sa oň vie postarať, hm?“

Stále naňho pozerala bez úsmevu alebo priznania vlastnej ženskej nedôvtipnosti.

„Dúfam,“ povedala. „Dúfam, že sa vie.“

Prednosta stanice by bol bez rozmýšľania vyhlásil, že v meste pozná každého. Čo znamenalo, že poznal asi polovicu ľudí. A väčšina z tých, ktorých poznal, patrila k miestnemu jadru, k tým, čo boli naozaj „odtiaľto“, čiže sa neprisťahovali včera a neplánovali sa odsťahovať. Ženu, ktorá sa chystala do Saskatchewanu, nepoznal, pretože nechodila do jeho kostola, neučila jeho deti v škole, nepracovala v nijakom obchode, reštaurácii či úrade,

kam chodieval. A nebola vydatá za nijakého z mužov, ktorých poznal u Losov a Čudákov alebo v Lions klube či v Légii. Pohľad na jej ľavú ruku, keď zbierala peniaze, mu oznámil – a neprekvapilo ho to –, že nie je vydatá. S takými topánkami a ponožkami namiesto pančúch, bez klobúka, bez rukavíc uprostred popoludnia to mohla byť aj farmárka. No nemala v sebe váhanie, akým sa zvyčajne vyznačovali, tie rozpaky. Nemala vidiecke spôsoby – vlastne nemala nijaké spôsoby. Správala sa k nemu ako k automatu na informácie. Okrem toho mu sem napísala mestskú adresu – Exhibition Road. Pripomenula mu jednu mníšku v civile, ktorú videl v televízii, keď rozprávala o svojej misii niekde v džungli – tam asi nechodili v habite, lebo sa im tak ľahšie ložilo kade-tade. Tá mníška sa raz za čas usmiala, aby ukázala, že jej náboženstvo má ľuďom priniesť šťastie, no väčšinou na publikum pozerala, akoby bola presvedčená, že iní sú na svete najmä preto, aby mala koho sekírovať.

Ešte jednu vec, ktorú Johanna plánovala urobiť, stále odkladala. Musela zájsť do obchodu s odevmi, ktorý sa volal U Milady, a kúpiť si oblečenie. Nikdy v tom obchode nebola – keď niečo potrebovala, napríklad ponožky, šla do Callaghanovho obchodu s pánskym, dámskym a detským ošatením. Mala veľa šiat po pani Willetsovej, napríklad kabát, v ktorom by nikdy nešla von. A Sabitha – dievča, o ktoré sa u pána McCauleyho starala – dostávala drahé veci po sesterniciach.

U Milady boli vo výklade dve figuríny v kostýmoch s pomerne krátkymi sukňami a hranatými sakami. Jeden kostým bol hrdzavozlatistý a druhý tmavozelený. Na dlážke

okolo figurín boli roztrúsené veľké pestrofarebné javorové listy z papiera, kde-tu ich prilepili aj ku sklu. V ročnom období, keď sa väčšina ľudí stará, ako listy pohrabať a spáliť, ich tu chceli. Krížom cez výklad sa na skle tiahol nápis plynulým čiernym písmom. *Prostá elegancia, to je jesenný štýl*, hlásal.

Otvorila dvere a vošla dnu.

Rovno pred sebou uvidela vo vysokom zrkadle svoj odraz v kvalitnom, ale beztvare dlhom kabáte po pani Willetsovej a s pár centimetrami hrčovitých holých lýtok nad ponožkami.

Samozrejme, bolo to náročky. Zrkadlo umiestnili tak, aby človek hneď správne zhodnotil vlastné nedostatky a potom – v to dúfali – dospel k záveru, že si musí niečo kúpiť, aby ten obraz vylepšil. Taký priehľadný trik, že by sa hneď zvrtila na päte, keby sem nebola prišla s odhodlaním a presnou predstavou, čo si musí kúpiť.

Pri jednej stene viseli večerné šaty, všetky ako šité pre kráľovné plesov, samý tyl a taft, samé snové farby. A za nimi, v sklenej vitríne, aby sa tam nedostali žiadne nepovolané prsty, pol tucta svadobných šiat, belostných ako morská pena alebo z vanilkového saténu či slonovinovej čipky, všetko posité striebornými korálikmi alebo sladkovodnými perličkami. Útľe živôtky, lastúrovo vrúbkované dekolťáže, bohaté sukne. Aj keď bola mladšia, nikdy by na taký výstrelok nepomyslela, nielen vzhľadom na peniaze, ale aj vzhľadom na očakávanie, absurdnú nádej na premenu a šťastie.

Dve či tri minúty trvalo, kým niekto prišiel. Možno tu mali priezor a pozorovali ju, usúdili, že nie je ich typ zákazníčky, a dúfali, že odíde.

Neodišla. Presunula sa za zrkadlový obraz – z linolea pri dverách vkročila na huňatý koberec – a navela sa záves vzadu rozhrnul a vyšla spoza neho sama Milady, oblečená v čiernom kostýme s ligotavými gombíkmi. Vysoké podpätky, útle členky, kombiné také úzke, že jej nylonky škrabotali, zlaté vlasy začesané dozadu z namaľovanej tváre.

„Chcela by som si vyskúšať kostým, čo je vo výklade,“ nacičeným tónom predniesla Johanna. „Ten zelený.“

„Ach, to je prekrásny kostým,“ prikývla žena. „Ten vo výklade je náhodou desiatka. A vy mi pripadáte... žeby štrnásťka?“

Prešuchotala sa popred Johannu zase dozadu, kde boli zavesené obyčajné odevy, kostýmy a denné šaty.

„Máte šťastie. Je tu aj štrnásťka.“

Johanna najprv pozrela na cenovku. Bolo to aj dvakrát toľko, čo očakávala, a nemienila sa tváriť, že to tak nie je.

„Je dosť drahý.“

„Je to veľmi kvalitná vlna.“ Žena šmátrala, potom našla lístok, prečítala opis materiálu, čo Johanna ani nepočúvala, lebo skúmala lem, hodnotila šitie.

„Je ľahká ako hodváb, ale mocná ako železo. Vidíte, že kostým je celý podšitý prekrásnym umelým hodvábom. Určite sa vzadu nevysedí a nestratí tvar, ako sa to stáva lacným kostýmom. Pozrite si tie zamatové manžety a golier a malé zamatové gombičky na rukáve.“

„Vidím ich.“

„Za také detaily sa platí, inak ich nezískate. Mne sa veľmi páči tá zamatová hladkosť. Má ju len ten zelený, viete? Marhuľový nie, hoci sú za rovnakú cenu.“

A naozaj, práve zamatový golierik a manžety dodávali kostýmu v Johanniných očiach delikátne luxusný vzhľad

a vyvolávali v nej túžbu kúpiť si ho. No nemienila to priznať.

„No, hádam by som si ho aj vyskúšala.“

Napokon, prišla sem kvôli tomu. Mala čistú spodnú bielizeň a pod pazuchami čerstvú vrstvu voňavého pudru.

Žena mala dosť rozumu, aby ju v jasne osvetlenej kabínke nechala samu. Johanna sa zrkadlu vyhýbala ako čert krížu, kým si neuhladila sukňu a nezapla sako.

Najskôr sa pozrela iba na kostým. Bol dobrý. Sedel jej – sukňa bola kratšia, než na aké si zvykla, ale to, na čo bola zvyknutá, nebolo v móde. Kostým nemal jedínú chybu. Chybné bolo to, čo trčalo z neho. Jej krk, jej tvár, jej vlasy, jej veľké ruky a hrubé nohy.

„Ako vám to ide? Smiem sa pozrieť?“

Len pozeraj, koľko chceš, pomyslela si Johanna, nebude zo psa slanina, ani z vlka baranina, ako čoskoro uvidíš.

Žena si ju obzrela najskôr z jednej, potom z druhej strany.

„Samozrejme, budete potrebovať nylonky a topánky na vysokých podpätkoch. Aký je? Pohodlný?“

„Kostým je výborný,“ povedala Johanna. „Kostýmu nič nie je.“

Ženina tvár v zrkadle sa zmenila. Prestala sa usmievať. Vyzerala sklamaná a unavená, ale láskavejšia.

„Niekedy je to jednoducho tak. Človek nikdy nevie, kým si vec nevyskúša. Ide o to,“ vyhlásila s novým, umiernenejším presvedčením, ktoré jej v hlase silnelo, „ide o to, že máte dobrú postavu, ale robustnú. Máte mohutnú kostru a čo je na tom zlé? Maličký gombík obťahnutý zamatom nie sú nič pre vás. Už sa tým netrápte. Len si ho vyzlečte.“

A keď sa Johanna vyzliekla do spodnej bielizne, ozvalo sa klopanie a cez záves prešla ruka.

„Natiahnite si toto, ak by náhodou.“

Hnedé vlnené šaty, podšité, s elegantne naberanou sukňou, trojštvrťovými rukávmi a prostým okrúhlym výstrihom. Obyčajnejšie už hádam ani na svete neboli, s výnimkou úzkeho zlatého opasku. Neboli také drahé ako ten kostým, no cena aj tak pôsobila hrozivo, keď človek zvážil všetky okolnosti.

Aspoňže sukňa mala slušnejšiu dĺžku a látka sa jej vznesene krútila okolo nôh. Pripravila sa na najhoršie a pozrela do zrkadla.

Tentoraz nevyzerala, akoby ju do toho odevu vopchali zo žartu.

Žena k nej podišla, zastala si tam a zasmiala sa, ale s uľahčením.

„Hodí sa vám k očiam. Nemusíte nosiť zamat. Máte zamatové oči.“

Také lichôtky by Johanna zvyčajne odbavila úškrnom, ibaže v tej chvíli to vyzeralo ako pravda. Oči nemala veľké, a keby od nej niekto chcel, aby opísala ich farbu, povedala by: „Asi sú také nejaké hnedé.“ Teraz však vyzerali naozaj tmavohnedé, jemné a žiarivé.

Niežeby si náhle vzala do hlavy, že je pekná, nič také. Len že jej oči by mali peknú farbu, keby boli látkou.

„Stavím sa, že veľmi nenosievate lodičky,“ povedala žena. „Ale keby ste mali nylonky a niečo na máličko zvýšennom podpätku – a stavím sa, že nenosíte ani šperky, a máte pravdu, s tým opaskom ich ani nepotrebuje.“

Johanna prerušila obchodnícke reči vetou: „No, hádam si ich vyzlečiem, nech mi ich môžete zabaliť.“ Prišlo jej

ľúto za mäkkou váhou sukne a diskrétnou zlatou stuhou okolo pásu. Nikdy v živote nemala takýto hlúpy pocit, že niečo, čo si dala na seba, ju zvýraznilo.

„Len dúfam, že si ich kupujete na výnimočnú príležitosť,“ zavolala žena, kým sa Johanna chvatne obliekala do svojich, teraz úplne ošumelých šiat.

„Pravdepodobne sa v nich vydám,“ odvetila Johanna.

Prekvapila sa, čo jej to vyšlo z úst. Nebola to veľká chyba – žena ju nepoznala a pravdepodobne sa nebude rozprávať s nikým, koho pozná ona. No aj tak to chcela udržať v tajnosti. Asi ju pochytil pocit, že tejto osobe je zaviazaná – prežili spolu katastrofu so zeleným kostýmom, objavili hnedé šaty, a tak medzi nimi vzniklo puto. Nezmysel. Žena sa živila predajom oblečenia a tentoraz sa jej niečo podarilo.

„Ach!“ zvolala žena. „To je úžasné!“

Nuž, možno je a možno nie je, pomyslela si Johanna. Môže si predsa brať hocikoho. Nejakého mrzutého farmára, ktorý chce len niekoho na drinu okolo hospodárstva, alebo nejakého dýchavičného starého kripla, ktorý potrebuje ošetrovateľku. Táto žena netušila nič o mužovi, s ktorým sa Johanna dala dokopy, a tak či onak to nebola jej vec.

„Je mi jasné, že ide o zväzok z lásky,“ vyhlásila žena, akoby si prečítala jej pobúrené myšlienky. „Preto vám oči v zrkadle tak žiarili. Šaty som zabalila do hodvábného papiera, stačí ich len vybaliť a zavesiť a látka sa krásne vystrie. Ak chcete, môžete ich zľahka prežehliť, ale pravdepodobne to ani nebude treba.“

Potom došlo k preberaniu peňazí. Obe sa tvárili, že nepočítajú očami, ale počítali.

„Stojí to za to,“ povedala žena. „Človek sa vydáva len raz. No, vždy to vlastne neplatí...“

„V mojom prípade áno,“ prikývla Johanna. Tvár jej horela, pretože o manželstve sa vlastne ani raz nehovorilo. Ani v poslednom liste. Tejto žene prezradila čosi, s čím počítala, a možno sa tým pripraví o šťastie.

„Kde ste sa zoznámili?“ spýtala sa žena stále tým roztúžene veselým tónom. „Aké bolo prvé rande?“

„Prostredníctvom príbuzných,“ popravde odvetila Johanna. Nemienila doložiť nič viac, ale zrazu počula, ako pokračuje: „Na veľtrhu Western Fair. V Londýne.“

„Western Fair,“ zopakovala žena. „V Londýne.“ Akoby hovorila „na zámockom bále“.

„Mali sme so sebou jeho dcéru s kamarátkou,“ vysvetľovala Johanna, a zišlo jej na um, či by nebolo výstižnejšie, keby sa opravila, že to skôr on, Sabitha a Edith mali so sebou ju.

„Môžem teda spokojne povedať, že som nepremárnila deň. Našla som šaty pre šťastnú nevestu. Viac ani nepotrebujem, aby som sa cítila užitočná.“ Žena uviazala okolo škatule so šatami úzku ružovú stuhu, vyšperkovala ju veľkou a zbytočnou mašľou, potom ju šikovne odstrihla nožnicami.

„Som tu celý deň,“ pokračovala. „A niekedy neviem, čo tu vlastne robím. Pýtam sa sama seba, čo tu vlastne robíš? Vyložím do výkladu niečo nové, robím možné i nemožné, aby som ľudí nalákala dnu, ale sú také dni – a nie je ich málo –, keď do tých dverí nevojde ani živá duša. Viem, ľudia si myslia, že tieto odevy sú príliš drahé – ale sú kvalitné. Sú to kvalitné odevy. Kto chce kvalitu, musí za ňu zaplatiť.“

„Určite sem chodia, keď chcú niečo takéto,“ nadhodila Johanna a pozrela smerom k večerným róbam. „Kam inam by šli?“

„Veď to je to. Nechodia. Vyberú sa do mesta – tam idú. Odvezú sa päťdesiat míľ, sto míľ, kašlú na benzín a nahovorí sa, že si kúpili niečo lepšie, než predávam ja. Nie je to pravda. V meste nie je ani lepšia kvalita, ani väčší výber. Nič. Len by sa hanbili, keby museli povedať, že si svadobné oblečenie kúpili tu. Alebo sem prídu, niečo si vyskúšajú a povedia, že si to musia premyslieť. A ja si v duchu poviem, haha, viem, čo to znamená. Znamená to, že to isté nájdú lacnejšie v Londone alebo v Kitcheneri, a aj keby to lacnejšie nebolo, kúpia si to, keď sa tam už viezli toľkú cestu a majú dosť behania po obchodoch.“

„Ja neviem,“ pokrčila plecami žena. „Možno keby som bola miestna, bolo by to inak. Všade sú tu samé kliky. Vy nie ste odtiaľto, však?“

„Nie,“ zavrtela hlavou Johanna.

„Nezdá sa vám, že sú tu samé kliky?“

Kliky?

„Človeka zvonku si nik nepustí k telu, tak to myslím.“

„Ja som si na samotu zvykla,“ poznamenala Johanna.

„Ale niekoho ste si našli. Už nebudete sama, no nie je to úchvatné? Občas si myslím, aké by to bolo vynikajúce, vydať sa a byť doma. Isteže, aj keď som už bola vydatá, stále som pracovala. Nuž tak. Možnože sem príde nejaký človek z Mesiaca, zaľúbi sa do mňa a budem bez starostí!“

Johanna sa musela ponáhľať – ženina zhovorčivosť ju zdržala. Náhlila sa domov, aby schovala nákup, kým príde Sabitha domov zo školy.

Potom si spomenula, že Sabitha tam nie je, cez víkend ju uniesla matkina sesternica, teta Roxanne, aby si užila ako správne bohaté dievča v Toronte a chodila do školy pre bohaté dievčatá. No Johanna nespomalila, kráčala tak rýchlo, že nejaký papuľnatý mudrák, ktorý podopieral stenu pri lekárni, na ňu zakričal: „Kde horí?“ Až vtedy trochu zvolnila tempo, nechcela pútať pozornosť.

So škatuľou, v ktorej boli šaty, sa cítila trápne – odkiaľ mala vedieť, že obchod má vlastné ružové škatule a na nich fialový rukopisný nápis *U Milady*. To by každého trklo.

Cítila sa hlúpo, že tárala o svadbe, hoci on svadbu nespomínal a ona by na to nemala zabúdať. Toľko iného odznelo – alebo sa napísalo –, vyjadrila sa už toľká láskavosť a túžba, že sobáš pôsobil len ako maličkosť, na ktorú sa pozabudlo. Ako keď človek hovorí, že ráno vstane, a nespomenie raňajky, aj keď nepochybne chce niečo zjesť.

No tak či onak by už mala čušať.

Uvidela pána McCauleyho, ako kráča opačným smerom po druhej strane ulice. To bolo v poriadku – aj keby ju stretol zoči-voči, nevšimol by si, že nesie škatuľu. Len by si priložil ukazovák k čapici a prešiel okolo nej, azda by zaregistroval, že je to jeho gazdiná, ale nie nevyhnutne. Mal hlavu plnú iných vecí a akoby sa pozeral na celkom iné mesto, než ktoré videli ostatní. Každý pracovný deň – a zavše v zabudlivosti aj cez sviatky či v nedele – sa obliekol do jedného zo svojich oblekov s vestou, natiahol si buď ľahký zvrchník, alebo hrubý kabát, nasadil si sivý mäkký klobúk, obul vyleštené topánky a kráčal z Exhibition Road do centra ku kancelárii, ktorú si ešte vždy prenajímal nad bývalým obchodom s kuframi a popruh-